



REPUBLIKA E SHQIPËRISË  
MINISTRIA E ARSIMIT  
SPORTIT DHE RINISË  
QENDRA E SHERBIMEVE ARSIMORE

PROVIMI ME ZGJEDHJE I MATURËS SHTETËRORE 2018  
SESIONI I

SKEMA E VLERËSIMIT

VARIANTI A

Lënda: Qytetari

Udhëzime të përgjithshme

- Për pyetjet me zgjedhje përgjigja e saktë vlerësohet me 1 pikë.
- Për pyetjet me zhvillim, përgjigjet konsiderohen orientuese dhe në skemë parashikohen variantet e mundshme të përgjigjeve të nxënësve.

*Shënim: Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një shpjegim që nuk e përmban modelin e përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.*

*Pyetjet me zgjedhje*

Numri i Pyetjes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Përgjigja e saktë	B	B	A	B	A	B	D	C	B	C

*Pyetjet me zhvillim*

**Pyetja 11**                      **2 pikë**

Model përgjigjeje:

- E drejta për arsimim.
- E drejta për të shprehur identitetin fetar.
- E drejta e prindit për të vendosur për arsimimin e fëmijës së tij.
- E drejta e fëmijës për t'u pyetur për çështjet që lidhen me interesat e tij.

**2 pikë**    Nëse shkruan dy të drejta;

**OSE**

**1 pikë**    Nëse shkruan një të drejtë;

**0 pikë**    Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

**Pyetja 12**                      **3 pikë**

Model përgjigjeje:

- Standardeve shkollore/kushteve shkollore.
- Mësuesve/edukatorëve.
- Teksteve/ materialeve mësimore.

**3 pikë** Nëse shkruan përgjigjet respektivisht për të tria kërkesat a, b dhe c.

**OSE**

**2 pikë** Nëse shkruan përgjigjet për dy nga kërkesat.

**1 pikë** Nëse shkruan vetëm njërin nga kërkesat.

**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

### Pyetja 13

**4 pikë**

Model përgjigjeje:

- Kultura e shëndetit;
- Praktikrat e trashëguara;
- Mosnjohja/moskuptimi i pasojave të sjelljeve të dëmshme për vetë individin dhe shoqërinë;
- Indiferenca e institucioneve shtetërore që janë përgjegjës për informim dhe edukim shëndetësor (si p.sh., ministria e shëndetësisë/ mjedisit/arsimit ose shkolla, etj.
- Mungesa e ndëshkimeve ligjore;
- Indiferenca morale e grupit/shoqërisë;
- Shoqatat jofitimprurëse;
- Media;
- etj.

**4 pikë** Nëse shkruan katër faktorë;

**OSE**

**3 pikë** Nëse shkruan tre faktorë;

**2 pikë** Nëse shkruan dy faktorë;

**1 pikë** Nëse shkruan një faktor;

**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

### Pyetja 14

**3 pikë**

Model përgjigjeje:

- shtyrja e moshës së martesës/mundësia e grave për të lindur fëmijë për shkak të moshës biologjike;
- kërkesa e të rinjve për kushte më të mira jetese dhe përkujdesje ndaj fëmijëve. Sigurimi i shkollimit, punësimit, të ardhurave, strehimit, karrierës, etj.
- shtimi i formës së bashkëjetesës së të rinjve;
- dëshira e të rinjve për të pasur sa më pak përgjegjësi dhe për të “shijuar jetën”;
- emancipimi/zhvillimi i gruas, dëshira e saj për arsimim, karrierë, pavarësi ndaj bashkëshortit, etj.
- zgjatja e kohës së shkollimit dhe e studimeve pasuniversitare;
- konkurrenca në tregun e punës;
- emigrimi i të rinjve;
- planifikimi familjar;
- modernizimi i shkencës së mjekësisë;
- ndërgjegjësimi për rritjen e kulturës shëndetësore;
- kujdesi nga politikrat shtetërore dhe organizata për moshën e tretë;
- etj.

**3 pikë** Nëse shkruan tre shkaqe;

**OSE**

**2 pikë** Nëse shkruan dy shkaqe;

**1 pikë** Nëse shkruan një shkak;

**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

**Pyetja 15****2 pikë**

Model përgjigjeje:

- pakësimi i përdorimit të metodave të ndëshkimit;
- trajtimi i dështimit të nxënësve;
- të mësuarit e aftësive të rëndësishme sociale;
- përcaktimi i rregullave të qarta për sjelljen e nxënësve;
- përforcimi i sjelljeve pozitive;
- respektimi i ndryshimeve kulturore /etnike;
- aktivitetet jashtëshkollore;
- zbatimi i rregullave disiplinore;
- të respektojë të drejtat e nxënësit/të krijojë respekt te nxënësit;
- t'i stimulojë nxënësit/ të japë vazhdimisht reagime pozitive, specifike, të vërteta, të shkurtra, ndaj çdo nxënësi;
- të shfaqë besim dhe pritshmëri;
- të krijojë një klimë pozitive në klasë dhe mjediset e tjera shkollore;
- të shpenzojë kohë të veçantë me nxënësit problematikë;
- angazhimi dhe inkurajimi i pjesëmarrjes në procesin mësimor/aktivizimi;
- theksimi i arritjeve;
- motivimi i nxënësve;
- mos etiketimi/krahasimi me të tjerët/shmangia e shfaqjes së mosbesimit në përmbushjen e detyrave;
- marrja në konsideratë e tipareve të moshës/veçorive personale të nxënësve/personalitetit të tyre/problemeve sociale, etj.
- shmangia e subjektivizmit, intolerancës, paragjyqimeve/diferencimeve, etj.
- etj.

**2 pikë** Nëse shkruan dy mënyra;**OSE****1 pikë** Nëse shkruan një mënyrë;**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.**Pyetja 16****4 pikë**

Model përgjigjeje:

a)

- bazohen mbi vlerat morale që shprehin idenë e shoqërisë mbi atë se çfarë është e drejtë dhe çfarë është e gabuar.
- mbështesin atë që është e drejtë për shoqërinë dhe përpiqen të ndalojnë ato sjellje dhe veprime të cilat janë të dëmshme për anëtarët e shoqërisë dhe shoqërinë në vetvete.
  - kuptimi relativ i sjelljeve deviante: vrasja e pushtuesit apo për vetëmbrojtje nuk është e paligjshme)

b) reflektojnë raportin e qeverisë me individin.

Ligjet:

- përcaktojnë dhe rregullojnë marrëdhëniet në një fushë të caktuar, në shkallë të ndryshme;
- mbështesin ose kundërshtojnë vlera të caktuara politike të individëve ose grupeve të ndryshme në shoqëri;
  - ligjet që nxisin luftën kundër korrupsionit, nxisin pjesëmarrjen e anëtarëve të shoqërisë në luftën kundër kësaj dukurie.

**4 pikë** Nëse përshkruan nga dy elemente për të dyja vlerat e kërkuara;**OSE**

- 3 pikë** Nëse përshkruan dy elemente për një të një nga vlerat dhe një element për tjetrën;  
**2 pikë** Nëse përshkruan nga një element për të dyja vlerat e kërkuara;  
**1 pikë** Nëse përshkruan një element për një të një nga vlerat e kërkuara;  
**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare

**Pyetja 17** **3 pikë**

- mbingarkesa,
- orari i zgjatur,
- kushtet e vështira,
- sëmundjet profesionale,
- profesionet e vështira dhe me përgjegjësi,
- mosrespektimi/diskriminimi në punë,
- etj.

- 3 pikë** Nëse shkruan tre shkaqe;  
**OSE**  
**2 pikë** Nëse shkruan dy shkaqe;  
**1 pikë** Nëse shkruan një shkak;  
**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

**Pyetja 18** **3 pikë**

Model përgjigjeje:

- garancia është marrje përsipër pa pagesë shtesë e detyrimeve nga shitësi ose prodhuesi te konsumatori.
- detyrimet lidhen me rimbursimin e çmimit të paguar, /zëvendësimin / riparimin e mallit, plotësisht ose pjesërisht, për ta sjellë në kushtet e vëna në deklaratën e garancisë ose në reklamën përkatëse,
- Konsumatori mund të ankohet individualisht, në grup, me anë të shoqatës së konsumatorëve, deri në rrugë gjyqësore, etj.
- çdo mospërputhje e mallit me kushtet e deklaruara në garanci ose në reklamë, dhe që konstatohet brenda një periudhe kohe të caktuar, bëjnë që shitësi të marrë përsipër përgjegjësinë.
- afati i kthimit të mallit, në bazë të garancisë, është i ndryshëm për mallra të ndryshëm/ koha e garancisë varet nga jetëgjatësia e mallit.
- etj.

**Shënim:** *Nxënësi merr pikë edhe nëse shprehet me nga një shembull për secilën kërkesë.*

- 3 pikë** Nëse shkruan tre aspekte nga legjislacioni;  
**OSE**  
**2 pikë** Nëse shkruan dy aspekte nga legjislacioni;  
**1 pikë** Nëse shkruan një aspekt nga legjislacioni;  
**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

**Pyetja 19****3 pikë**

a)

- kanë formën e trekëndëshit barabrinjës me kulm nga lart,
- kanë kontur me ngjyrë të kuqe,
- kanë sfond të bardhë ose të verdhë /kur janë pranë kantierëve rrugore, që tregon se punohet) kanë simbol në ngjyrë të zezë.

b)

- shmangin aksidentet e mundshme.
- janë sinjale që paralajmërojnë mbajtjen e një distance të nevojshme ose një situatë rreziku;

**3 pikë** Nëse shkruan dy tipare dhe funksionin;**OSE****2 pikë** Nëse shkruan dy tipare;**2 pikë** Nëse shkruan një tipar dhe funksionin;**1 pikë** Nëse shkruan një tipar;**1 pikë** Nëse shkruan funksionin;**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.**Pyetja 20****3 pikë**

Model përgjigjeje:

- emisionet dhe informacionet përpunohen nga një staf më i specializuar profesionistësh;
- lajmet kanë më pak mundësi modifikimi nga kushdo;
- ndiqen nga njerëz të çdo niveli grupmoshe ose kulture;
- niveli i kulturës dhe gjuha e përdorur është e kuptueshme për të gjithë;
- kamera televizive zbulon të vërtetën drejtpërsëdrejti nga vendi i ngjarjes, prandaj besueshmëria është më e lartë;
- informacioni është më serioz dhe i kontrolluar nga redaksia e televizionit;
- ka më pak mundësi të shfaqë programe të ndaluara për grupmosha të veçanta, (fëmijët), etj.
- kontrollohen më lehtë nga të rriturit (prindërit) programet që ndjekin fëmijët;
- rrit shoqërizimin pasi programet ndiqen në grup (familje/shoqëri);
- është më i lehtë në përdorim;
- ka më pak shpenzime;
- ekrani i madh rrit cilësinë e shikimit dhe argëtimit;
- etj.

**3 pikë** Nëse shkruan tri përparësi;**OSE****2 pikë** Nëse shkruan dy përparësi;**1 pikë** Nëse shkruan një përparësi;**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.